

Štábní kapitán gšt. Stanislav Mašek:

Príspevek k používání tanků.

I.

Mám na mysli nikoli taktické problémy, nýbrž hlavně spolupráci velitelů, kteří disponují tankovými jednotkami, s veliteli těchto jednotek. S letním údobím nastane opět spolupráce ostatních zbraní s útočnou vozbou; protože útočná vozba je novinkou, není s ní takových zkušeností jako s jinými zbraněmi, dochází k častým nedorozuměním mezi veliteli tankových jednotek a veliteli tankovými jednotkami disponujícími.

Disponování dělostřelectvem nebo letectvem nepůsobí tolik obtíží a nedorozumění, protože s těmito zbraněmi jsme výcvikově pokročili. Známe všeobecné vlastnosti technické, na př. donosnost děl, jejich kadenci, dobu potřebnou k zaujetí palebného postavení, k postavení 1 km telefonního vedení na pozorovatelnu atd. S tím již každý velitel počítá nebo se shodne s podmínkami dělostřelce a podle toho rozhodne. Podobně je tomu s letectvem.

Ale není tomu dosud tak při používání tankových jednotek. Tu se názory velitelů tankových jednotek a velitelů ostatních rozcházejí. Velitelé tankových jednotek mají již dnes poměrně dobré zkušenosti, pokud jde o výkonnost jak bojových vozidel, tak jejich osádek. Velitelé jiných zbraní, vyšších jednotek a pak štáby neměli dosud příliš praktické příležitosti k podobným zkušenostem a jejich vědomosti se opírají většinou jen o literaturu. Staré bojové zkušenosti ze světové války mohou být dnes jen velmi skrovným vodítkem pro studium použití moderních tanků a nejnovější válečné zkušenosti z Habeše i ze Španělska nejsou doposud objektivně zhodnoceny a zdá se, že jsou rázu spíše negativního. Neuspokojují zejména hlasatele použití tanků v masách a na širokých frontách.

A tak nám prozatím zbývají pro studium použití tanků většinou jen poznatky mírové, ze závěrečných a jiných cvičení. Znalost schopností a výkonnosti té oné zbraně je základem správného disponování s ní. Jde nám tedy o to, abychom v našich mírových cvičeních především zjistili možnosti tankových jednotek a abychom nabyli všichni jednotného názoru na tuto zbraň. Doposud se často díváme na tanky jako na rychlý, vše ničící a vše překračující prostředek, na jakéhosi „nezmara“. Býváme nepříjemně překvapeni a rozezleni, jsme-li nuceni přiznat zklamání, a dáváme vinu na neúspěchu velitelům tankových jednotek. Ovšemže neprávem, uvědomíme-li si, co bylo řečeno o různosti poznatků.

Měl jsem příležitost poznat, že velitelé disponující tankovými jednotkami bývají zpravidla zklamáni, pokud jde o rychlost, o časový rozsah provádění příprav a vlastního úkolu při různých útočných akcích tankových jednotek. Velitelé dávali tankovým jednotkám zpravidla velmi málo času na provedení nutných příprav, nesprávně posuzující možnosti t. zv. „rychlé jednotky“.

Dovolím si v následujících řádcích načrtnout, s čím musí velitel, je muž byty tanky přiděleny, počítat, aby měl správnou představu o čase potřebném na přípravy k zasazení tankové jednotky a aby nedocházelo k nedorozuměním s veliteli tankové jednotky, kteří jistě učiní vše, aby veliteli co nejlépe prospěli při provádění celkového úkolu.

II.

Platí-li obecně pravidlo, že se podaří jen ta bojová akce, která je po stránce velitelské, morální a materiální důkladně připravena, platí toto pravidlo zvýšenou měrou o akcích, v nichž má být použito tanků.

Všude tam, kde dosud úspěch akce závisel na činnosti dělostřelectva, byl celý manévř přizpůsoben možnostem dělostřelectva, t. j.

hlavní nápor byl veden tam, kam mohlo dělostřelectvo nejlépe působit,

hodina „H“ byla stanovena podle pohotovosti dělostřelectva k účinné palbě,

cile byly stanoveny s hlediska dostřelu a p.

Obdobně tomu musí být všude tam, kde chceme rozhodujícího účinku dosáhnout zasazením tanků.

Velitel, který má zasadit do boje tanky, musí mít bezpodmínečně rozřešeny, dříve než učiní rozhodnutí, tyto otázky:

v kterém prostoru tanky zasadí,

v kterou dobu tanky vyrazí z východiště,

jak jim bude vymezen úkol časově a prostorově,

jak jim bude zajištěna podpora.

Tyto tak samozřejmé a v každém příslušném předpise zdůrazňované otázky bývají dosud právě při používání tanků nedostatečně vyřešeny. Z nedostatečného vyřešení těchto otázek vyplývá nezdar akce tanků, což lze vidět i na současném bojišti ve Španělsku.

Všimněme si blíže jednotlivých otázek s hlediska technických možností tanků, s hlediska příprav k zasazení tanků a spolupráce velitele tankové jednotky s velitelem, jemuž jsou tanky dány k dispozici pro taktický úkol.

Určení prostoru, v němž budou tanky zasazeny.

Je známo, že dělíme terén všeobecně — s hlediska používání tanků — na prostory tankové, t. j. takové, v nichž se tanky mohou dobře pohybovat a bojovat, a na prostory pěchotní, t. j. takové, kde se tanky pohybovat nemohou nebo se sice mohou pohybovat, ale nemohou bojovat (v houštinách).

Není úkolem těchto řádků objasňovat, jaké vlastnosti má mít terén, jde jen o způsob, jak jej zvolit s hlediska příprav a spolupráce s velitelem tankové jednotky.

Terén pro zasazení tanků určíme:

1) podle mapy — v hrubých rysech,

2) průzkumem v terénu — podrobně.

V zájmu velitele je, aby vždy dal provést průzkum terénu před rozhodnutím o zasazení tanků.

Nespoléhejme na mapy!

Mnohé věci v terénu v mapě zakresleny nejsou, ale mají na použití tanků podstatný vliv. Mnohdy v mapě zakreslený na pohled nepatrný potůček může mít rozbahněné okolí, strmý břeh a p. V terénu najdeme řadu odvodňovacích kanálů, které v mapách zakresleny nejsou, najdeme mnoho nesrovnalostí, pokud jde o lesní porosty; terénní stupně v mapě sotva znatelné mohou ohrozit pohyb tanků atd.

Volba terénu podle mapy buď jen směrnici, v kterém prostoru má být proveden průzkum terénu.

Velitel má volat velitele tankové jednotky již k posouzení terénu podle mapy. Velitel tankové jednotky čte mapu se zřetelem na výkonnost svých tanků, dívá se krátce na mapu se svého stanoviska odborněji než velitel, který se na ni dívá s hlediska všeobecného.

Průzkum terénu nechme provést zásadně velitelem tankové jednotky.

Průzkum musí být proveden dříve než učiníme rozhodnutí o manévru a o zasazení jednotek.

Stává se, že velitel učiní rozhodnutí, určí sestavu, vydá rozkazy pro zaujetí sestavy a pak teprve, podle toho, jak určil místo tanků ve všeobecné sestavě, dá provést průzkum. Zjistí-li pak velitel tankové jednotky, že terén, v němž má plnit svůj úkol, je pro tanky nevhodný, je velitel nucen:

bud' měnit své rozhodnutí nebo

spokojit se menším zásahem tankové jednotky nebo od něho upustit.

Taková okolnost může mít velmi neblahé následky.

Co z toho plyne?

Že velitel tankové jednotky, má-li být včas hotov s průzkumem, musí být včas pověřen velitelem. Učiní tudíž velitel disponující tankovou jednotkou nejlépe, zavolá-li velitele tankové jednotky hned, jakmile pojme nějakou vůdčí myšlenku, seznámí jej se svým úmyslem, pokud jde o úkol tanků ve všeobecném manévru, a dá si průzkumem terénu ověřit předpoklady pro zasazení tanků.

Průzkum velitelem tankové jednotky může trvat někdy poměrně dosti dlouho, velitelé bývají netrpěliví.

Velitel tankové jednotky má sice k dispozici auto, ale autem se nemůže odvážit příliš blízko k frontě, nechce-li přítomnost tankové jednotky prozradit. Průzkum od palebných postavení dělostřelectva, resp. z takové asi vzdálenosti, jak bývají palebná postavení dělostřelectva, bude nucen provádět pěšky a velmi opatrně.

Velitel tankové jednotky nepůjde zpravidla sám na průzkum terénu. Využije svého auta a vezme s sebou aspoň některé ze svých velitelů čet, aby byl prozkoumán co nejširší prostor a aby bylo v terénu orientováno co nejvíce personálu tankové jednotky. To ovšem znamená, že průzkum poblíž nepřítele musí být prováděn skutečně obezřele, zejména budou-li příslušníci tankových jednotek odlišně ustrojeni od ostatních zbraní, což ostatně je nutno se stanoviska zpravodajského vyřešit do všech důsledků.

Bude tedy průzkum terénu vyžadovat času. S tím musí velitel počítat. Bylo by neomluvitelnou chybou, kdyby velitel nedal provést průzkum jen proto, aby mohl dříve vyrazit, bez ohledu na možné přirozené protitankové překážky.

Velitel tankové jednotky, který viděl terén, v němž má plnit s tanky určitý úkol, může veliteli velmi usnadnit celkové rozhodnutí.

Určení doby vyražení tanků.

Velitel, jemuž byly tanky dány k dispozici, má stanovit hodinu „H“ vzhledem k použití tanků.

Co má vliv na stanovení této doby?

Velitel dostane tankovou jednotku k dispozici zpravidla ve vyčkávacím postavení. Toto místo bývá od místa východiště k útoku dosti vzdáleno, aby přítomnost tankové jednotky byla co nejdéle utajena.

Před hodinou „H“ musí být vykonána tato opatření:

- 1) tanková jednotka musí být materiálně vybavena,
- 2) tanková jednotka se musí do východiště přesunout,
- 3) tanková jednotka se musí ve východišti připravit k vyrazení.

Všimněme si jednotlivých opatření:

K 1) Materiální vybava tankové jednotky se vztahuje na osoby a na stroje.

Osoby.

Osádky bojových vozidel musí být stravovány před bojovou akcí, a to před odjezdem do východiště.

Osádky nebudou moci zpravidla vzít si s sebou do bojových vozů proviant (chléb), neboť svůj výstroj budou mít na trénu. V bojovém voze bude málo místa a toho je ještě třeba plně využít pro dotaci střeliva. Nehledě k tomu, že by se poživatiny v bojovém voze různými výparů z pohonných látek (benzinu, oleje), teplem a p. znehodnotily.

Ve východišti nemohou tanky dlouho před vyrazením prodávati a dobu, po kterou ve východišti budou, musí osádky věnovati plně přípravám k vyrazení. Na stravování ve východišti nebude zpravidla ani pomyšlení.

Osádka bojového vozidla v dusné atmosféře bude hůře snášeti hlad a žízeň, než je tomu na vzduchu.

Pokud jde o materiální zásobení osob střelivem, obvazy a p., to patří u tankové jednotky spíše k výbavě vozidla.

Stroje.

Materiální hodnota strojů závisí:

- na pohonných hmotách,
- na střelivu a
- na stavu mechanismu.

Co se týká pohonných hmot, je zásadně třeba, aby bojová vozidla vyrazila z východiště co možná s plnými nádržemi pohonných hmot. To znamená:

- a) buď konaly tanky delší přesun do vyčkávacího postavení, pak musí být před přesunem do východiště doplněny,
- b) nebo konaly jen nepatrný přesun do vyčkávacího postavení a nemusí být doplněny, ale vykonají delší přesun do východiště a pak je třeba doplnit je ve východišti anebo v jeho blízkosti,
- c) anebo ani přesun do vyčkávacího postavení, ani do východiště nebyl dlouhý a pak není třeba pohonné hmoty doplňovat.

A tu si musíme uvědomiti, co to znamená „delší“ nebo „dlouhý“ přesun. Bojová vozidla mají dvojí měřítko pro spotřebu pohonných hmot: spotřebu na počet ujetých kilometrů nebo spotřebu na počet hodin, které pracoval motor.

Spotřebu pohonných hmot podle délky vykonaného přesunu v kilometrech lze měřiti za přesunu s normální rychlostí vozidel a na silnicích,

kdežto při přesunu z vyčkávacího postavení do východiště a při ježdění terénem mimo cesty nutno spotřebu pohonných hmot měřit počtem hodin činnosti motoru.

Víme, že chceme přesun do východiště utajit. Víme také, že pohyb tanků bývá provázen značným hlukem, který je zejména v noci daleko slyšet. Aby hluk byl co nejvíce tlumen, musí se tanky pohybovat velmi pomalu a jejich rychlost pak klesne až na 0.5 km/hod.; to znamená, že tank, který má překonat jen 4 km cesty do východiště (a to bude jistě minimum), bude mít po dobu 8 hodin motor v chodu. A připustíme-li, že první 2 kilometry bude moci jet dvojnásobnou a snad i trojnásobnou rychlostí, bude motor přece pracovat 4—6 hodin. Za tu dobu spotřebuje větší část svých zásob pohonných hmot, než dojde do východiště, a je-li pro něj předvídan déle trvající úkol nebo úkol v těžce sjízdném terénu, bude musit být pohonnými hmotami ve východišti doplněn.

Zásobování pohonnými hmotami ve východišti nebo v jeho blízkosti, v t. zv. posledním skrytu, je problém; to snad není třeba ani objasňovat, známe-li zásobování municí za podobných podmínek u pěchoty, a to je přece jen snazší.

Střelivo.

Počáteční zásobování střelivem nepůsobí zpravidla takových obtíží. Bojový vůz bude pravděpodobně vybaven úplnou dotací — pokud stačí prostor — již ve vyčkávacím postavení a pojedje tedy do východiště úplně vybaven.

Protože uvažujeme o přípravách před hodinou „H“, nebudeme uvažovat o dalším zásobování tanků střelivem, ač — mimochodem říkajíc — tato otázka je velmi zajímavá.

Stav mechanismu bojových vozidel může si vyžádat delšího času. Závisí to:

- na předchozím výkonu — přesunu, transportu, boje atd.,
- na povětrnosti a na roční době a
- na opotřebovanosti strojů.

Zde buď dovoleno přirovnání k jezdectvu, pokud jde o živění a ošetřování koní. Velitel jezdecké jednotky, jehož koně budou mít za sebou dlouhý přesun, bude se jistě zdráhat vykonat další úkoly, dokud nenakrmí a nenapojí své koně, dokud je trochu neočistí, neupraví povolená a posunutá sedla, nepřipevní utržené nebo povolené podkovy a p. Velitel, který by tak neučinil a nastoupil buď další přesun nebo bojový úkol, nemůže počítat s řádným výsledkem a může značnou část koní ztratit.

Něco podobného bude u strojů tankové jednotky. Stroje velmi zahráté je třeba nechat vychladnout, v chladičích je třeba vyměnit vodu, pásy je třeba prohlédnout, bláto zhruba odstranit, episkopy a jiná optická zařízení očistit od prachu, vody a p.

Je pravda, tato starost je především starostí velitele tankové jednotky, ale velitel, který tankovou jednotkou disponuje, musí mu k těmto přípravám poskytnout nutný čas a uvážit okolnosti, které předcházejí a způsobily, že je třeba tanky ošetřit.

Mechanický stav vozidel bojových může mít rozhodující vliv na splnění úkolu.

K 2). Tanková jednotka musí se do východiště přesunout.

Pro přesun do východiště platí tyto dvě podmínky:

- a) přesun musí být skončen v čase vzhledem k hodině vyražení,
- b) přesun musí být proveden utajeně.

Tyto dvě podmínky jsou velmi závislé jedna na druhé.

Pokud jde o první podmínku, je nutno počítat se vzdáleností z vyčkávacího postavení do východiště, s rychlostí přesunu.

Vzdálenost vyčkávacího postavení od východiště je dána délkou cesty, které tanková jednotka může použít pro přesun. Nebude to vždy cesta nejkratší, protože cesta má být sjízdná a skrytá.

Není-li cesta veliteli tankové jednotky bezpečně známa buď z mapy nebo z dřívějších zkušeností a není-li nikoho, kdo by velitele tanků před nastoupením přesunu o cestě podrobně informoval, musí velitel tankové jednotky ověřit sjízdnost cesty průzkumem v terénu, nechce-li se vydat v nebezpečí, že někde se svou jednotkou uvázne. Zejména je-li na cestě několik mostů, působilo-li na cestu dělostřelectvo nebo letectvo atd.

Rozhodně bude musit být proveden průzkum cesty, bude-li třeba vykonat přesun napříč terénem.

Práce velitele tankové jednotky bude velmi usnadněna a přesun rychleji proveden, dostane-li velitel tankové jednotky zprávy o všech komunikacích, které lze brát v úvahu pro přesun tanků, od štábu, od velitelů zbraní a p.

Cesta musí být skrytá hlavně ve dne, v noci toho není třeba. Nelze-li najít skrytou cestu a je-li třeba tanky ve dne přesunout, je v tom vždy nebezpečí, že se tanky prozradí. Opatření, která je pak nutno učinit, jako zvětšit vzdálenosti mezi jednotlivými vozidly a p., prodlouží čas potřebný k přesunu.

Rychlost přesunu se řídí hlavně:

- vzdáleností východiště,
- činností na frontě,
- časem, který je k přesunu, resp. k přípravám k dispozici.

Bylo již řečeno, že tanky ve vzdálenosti několika kilometrů od východiště mohou jet svou plnou rychlostí. Čím blíže k východišti, tím jedou pomaleji, aby je nebylo slyšet, a poslední asi 2 km musí snížit svou rychlost na minimum, řekněme až na 0,5 km/hod. podle druhu stroje.

Mohou jet rychleji, je-li v činnosti dělostřelectvo, ať vlastní nebo nepřátelské.

Mohou jet pomaleji, mají-li do svítání dosti času a p.

Je třeba vědět, že za přesunu v noci bez světél musí často velitelé vozů své vozy vést pěšky, zejména v terénu mimo výraznou komunikaci, také po polních a lesních cestách. Tu je rychlost ovšem minimální.

Cestu pro noční přesun bude zpravidla třeba vytyčit a nápadně označit. Někdy zdánlivě samozřejmá cesta je v noci zdrojem četných omylů a působí bloudění jednotky, jestliže cesta nebyla označena.

Po té stránce je třeba veliké opatrnosti a je třeba poskytnout veliteli tankové jednotky čas, aby mohl učinit všechna potřebná opatření.

Tanková jednotka se musí ve východišti připravit k vyražení.

Stává se, že velitelé počítají s vyražením příliš brzy po dosažení východiště. Je zejména v oblibě vyražení za svítání.

Je správné chtít, aby tanky neprodlévaly dlouho před vyražením ve východišti vzhledem k utajení. Přece však pobyt ve východišti musí být úměrný vykonání potřebných příprav.

Nebude vždy snadný výjezd z východiště. Bude třeba vyhledat a upravit cestu výjezdu pro každý vůz. Bude třeba odstranit porost, upravit terénní stupně, přemostit anebo nějak překlenout potok, zákop a p.

To vše se zpravidla vyskytuje ve zvoleném východišti, a nemohlo-li být východiště upraveno s hlediska výjezdu před příchodem tanků (na př. některou zákopnickou jednotkou), bude si to musit provést mužstvo tanků, jakmile dorazí do východiště.

Velmi naléhavou a naprosto nezbytnou přípravou ve východišti je orientování osádek o terénu, v němž mají bojovat, o cílech, na něž mají útočit, o jednotkách, s nimiž budou společně pracovat, a p.

Tu si dovolím přirovnání k dělostřelectvu. Víme, že dělostřelectvo, které přišlo v noci do palebného postavení, nezná prvky palby, není zastříleno, nebude moci za svítání podporovat útok pěchoty. Víme, že to na dělostřelectvu nemůžeme žádat. Dokud si dělostřelec nenajde své cíle, aspoň prostory možných cílů, dokud nebude moci pozorovat svou střelbu, dotud nemůžeme s jeho podporou počítat.

S tanky to bude ještě horší. Tanky, které by vyjely do terénu bez řádné orientace o svých cílech a o možnostech nepřátelských protitankových zbraní, stanou se bezmocným cílem nepřátelských zbraní. Dělostřelectvo, nemůže-li na nepřitele působit, zůstává přece jen vzdáleno a nepříteli skryto, kdežto tanky jedou nepřátelským zbraňím vstříc.

Proto musí být osádky orientovány.

Především musí být důkladně orientován řidič tanku. Řidič tanku povede samostatně vozidlo, neboť velitel vozu, má-li obsluhovat zbraně, má-li vyhledávat cíle, o nichž dříve nevěděl, má-li sledovat své sousední vozy, má-li být ve styku s radiotelegrafistou, nemůže výhradně řídit vozidlo.

Manévr tanku, hlavně s počátku, musí být svěřen zcela řidiči. Řidič nemohl a nebude moci zpravidla přijít do východiště dříve, dokud tam nepřijede se svým vozidlem. Vykoná-li přesun v noci, bude třeba ponechat mu za svítání čas, aby se mohl orientovat. Z toho vidíme, že je třeba velkého rozmyslu při stanovení hodiny „H“ za svítání.

Orientování osádek o terénu a cílech považujeme za nejdůležitější část příprav k zasazení tanků.

Bylo již řešeno, že ve východišti bude třeba také nutno doplnit pohonné hmoty podle toho, jak dlouhý byl přesun do východiště.

Po ukončení příprav k vyražení tanků a po skončení orientace osádek je nutno, aby se velitel tankové jednotky přesvědčil o pohotovosti jednotky k vyražení a aby tuto okolnost hlásil. Tato pak zdánlivě jednoduchá věc bývá dosti složitá, uvažíme-li, že tanky je třeba po východišti skryt a rozestavit velmi nepravidelně.

Jak bude vymezen úkol tankové jednotce časově a prostorově.

Časové trvání úkolu je všeobecně omezeno:

- časovým trváním úkolu podporované jednotky,
- zásobou střeliva tanků,
- zásobou pohonných hmot,
- stavem mechanismu vozidla.

Tanky by mohly mnohdy plnit svůj úkol po celou dobu trvání úkolu podporované jednotky. Také se to tak při cvičeních žádá a provádí. Neuvedomujeme si však, že přítomnost tanků na bojišti uvede v činnost veškerá opatření nepřátelské protitankové obrany, jen aby byly tanky s bojiště odstraněny.

Cím déle tudíž necháme tanky na bojišti, tím větší budou mít ztráty. To sice platí o ostatních zbraních, zejména o pěchotě také, ale nesmíme zapomínat, že tanky mají pěchotě usnadnit postup a chránit ji před ztrátami. To budou moci plnit tanky jen tehdy, budou-li velmi početné. Bude tedy lépe ponechat tanky na bojišti jen na nezbytně dlouhý čas, jen co usnadní pěchotě postup, resp. dosažení cíle, a pak je zase skryjme.

Tank je především motor. Při práci v těžkém terénu nebo za velmi teplých letních dnů se motor značně zahřívá a toto přílišné zahřívání může způsobit různé poruchy. Již z tohoto důvodu je třeba omezit časové trvání úkolu.

Pokud jde o střelivo, je třeba počítat s tím, že osádka tanků pravděpodobně nebudou příliš dodržovat zásadu o šetření střelivem. Nejistota pozorování nepřítele jak zrakem, tak sluchem přiměje osádku, že bude střílet spíše na prostor, v němž by mohly být nepřátelské zbraně, než na skutečně zjištěné cíle.

Je třeba vidět v palbě tanků pohyblivou palebnou překradu, která umožňuje postup až na nepřátelské odpory nejen pěchotě, před kterou je nesena, ale také samým tankům. I když nebude palba mířená a přesná, přece jen lze se domnívat, že „kropení“ prostoru, v němž asi nepřátelské zbraně jsou, přinutí je k opatrnosti a tím se sníží jejich účinek.

Pro vlastní tanky to však znamená, že i když budou plně zásobeny střelivem, přece je mohou brzy vyčerpat.

Zásobování střelivem pak nebude snadné. Zásobovat tank střelivem znamená zastavit jej, otevřít, vyložit vystřílené střelivo, naložit nové. To se bude moci stát jen ve skrytu a to znamená přerušení boje.

Prostorové vymezení úkolu vyplývá jednak z toho, co bylo řečeno o časovém vymezení, jednak, hlavně, je prostorové vymezení dáno další orientací osádek o terénu a o nepříteli.

Víme, že pěchotu neposíláme najednou dále než na nejbližší horizont. Tam se musí znovu uspořádat, znovu zvolit směrové objekty a znovu organisovat palbu.

Víme, že dělostřelectvo může působit jen tak daleko, jak daleko sáhá jeho pozorování, a že nemůže působit, dokud nepřemístí své pozorovatelné, jsou-li na konci pozorovacích možností, i kdyby dostřel byl ještě dobrý.

U tankové jednotky je tento požadavek několikanásobně oprávněnější.

Osádka tanků musí znát dobře svůj cíl, musí jej napřed vidět, má-li účinně působit!

S této zásady nelze slevit, chceme-li, aby zasazení tanků bylo účinné.

Uvážíme-li, že

pěchota se může o svém dalším cíli přesvědčit s místa, kterého v útku dosáhla, neboť nemění směr;

dělostřelectvo nezačne znovu působit, dokud se na nových pozorovatelnách aspoň zběžně nezařídilo;

pochopíme, že útočné vozbě nelze překročit horizont do neznámého terénu, dokud se o něm znovu neorientovala.

To znamená, že tanky mohou být poslány jen na nejbližší horizont, t. j. do terénu prostorově až tam, kde mohly osádky pozorovat ze svého východiště.

Potom se musí tanky shromáždit ve skrytu, osádky musí z vozidel vystoupit, dojít na nejbližší místo výhledu, vyhledat cíle, zapamatovat si nové směrové objekty, vtisknout si v paměť ráz terénu, vrátit se k svým vozům a pak teprve znova vyrazit.

Že všechny tyto úkony budou vyžadovat mnoho času, je nasnadě. Budou potřebovat mnohem více času, než by si velitel disponující tankovou jednotkou přál a než potřebuje pěchota, zejména měříme-li to manévrovými mírovými poměry. Pěchota v manévrech může jít po krátké přestávce dál, ten mírový „nepřítel“ jí neublíží. Dělostřelectvo může v manévrech působit, aniž je skutečně připraveno, jeho dopady není vidět. Ale s tanky je to jinak. Několikatunová vozidla nemohou být ani v mírových manévrech poslána jen tak do terénu, nemají-li se zastavit před nahodilými přirozenými překážkami a nemají-li při nejmenším natropit polních škod.

Není ani pomyslení, aby se tanky mohly o svém dalším terénu a o svých dalších cílech orientovat za jízdy.

Pobyt tanků na bojišti znamená neustálý pohyb, neustálé měnění směru a při pozorovacích možnostech i v nejmoderněji vybaveném tanku se orientace brzy ztratí.

Můžeme sebe lépe veliteli tanku s pomocí radiofonie dát rozkaz, určit mu přesně další směr a cíl, on nebude s to identifikovat místo v terénu, na němž je, nebude moci ani dobře posoudit polohu vzhledem k světovým stranám a nezbude, než vozidlo zastavit, otevřít, vystoupit a znovu se orientovat. A to se ani v závěrečných cvičeních nemůže stát na kopci a v palbě nepřátelských zbraní. I když to může a musí učinit pěchota, jsouc přitisknuta k zemi, tanky musí zajet do skrytu a učinit vše, co bylo výše řečeno.

To si — bohužel — dnes ještě velitelé dobře neuvědomují a posílají tanky přes hory a doly podle mapy a udávají jim za cíle nepřitele, o němž mají jen jakés takés zprávy. Tanky pak jezdí po terénu, aniž se s nepřítelem dobře vidí, a vrátí se buďto na zavolání radiem anebo podle vlastního rozhodnutí. Ze skutečného boje by se asi z pochopitelných důvodů nevrátily.

Zajištění podpory tankům.

Aby mohly tanky pěchotu podporovat a dopomáhat jí k postupu v palbách nepřátelských zbraní, k tomu si tanky musíme uchovat. Uchováme si je pak jen tehdy, poskytneme-li jim všemožnou podporu palbou na ony zbraně, které mohou tankům nejvíce škodit.

Pro tank je hlavní nebezpečí v tom, že jeho osádka má velmi omezené možnosti vnímání skutečností na bojišti. I v nejlepších bojových vozidlech bude pozorování nedostatečné se zřetelem na ochranu proti střelám. Toto nedostatečné pozorování, hluk motoru a všeobecné poměry, vy-

plývající z uzavření ve vozidle, nedovolí osádkám, aby postihly nebezpečí hrozící jim od nepřátelských paleb.

Pěchota nebo jezdeckto mohou aspoň ulehnout na zem, aby se chránily před účinkem palby. Tank však pojede podle předem smluveného plánu bez ohledu na palby tak dlouho, dokud nebude zasažen. Osádka tanku nepostřehne tohoto nebezpečí, které lze jinak zezadu, z pozorovatelů velitelů a dělostřelectva, velmi dobře pozorovat. Proto také nebude moci proti hrozcím mu zbraním nepřítele působit přes to, že má dobré a dokonalé zbraně.

A tu je hlavním úkolem velitele, který tanky zasadil, aby chránil pohyb tanků jinými zbraněmi zezadu, palebnou základnou.

A i tu je třeba se řídit pravidlem, pokud jde o prostorové vymezení úkolu tanků: Tankovou jednotku pošleme jen tak daleko do terénu, jak daleko jí můžeme poskytnout ochranu buď dělostřelectvem anebo palebnou základnou jiných zbraní.

III.

V předchozích řádcích jsem chtěl nastínit, s jakými okolnostmi třeba při disponování tankovou jednotkou počítat a co času k přípravám může být třeba, má-li být zasazení tanků dobře připraveno, aby bylo splněno to, co se od nich žádá.

Mnoho nepříjemností při cvičeních vzniká tím, že velitelé, disponující tankovou jednotkou pospíchají s jejím zasazením, vytýkají veliteli tankové jednotky pomalost jednání a později v útoku nelibě zjišťují, že tanky jedou buď tam, kde nepřítel není, nebo tam, kde je právě obrana proti tankům nejsilnější.

Těmto nepříjemnostem se vyhneme, uváží-li velitel vše, co bylo v tomto článku řečeno, že je totiž třeba vykonat:

- podrobný průzkum terénu pro zasazení tanků,
- podrobný průzkum cest pro přesun tanků,
- materiální přípravy tankové jednotky,
- přesun tankové jednotky do východiště,
- orientaci osádek o terénu a nepříteli,
- přípravy k vyrazení tanků

před zasazením tanků.

Uvědomí-li si to velitel, bude mít i jinou představu o potřebném čase, který musí nutně veliteli tankové jednotky poskytnout.

Velitel tankové jednotky pak nejen lépe svůj úkol připraví, ale také provede.

A ještě mi buď dovoleno říci něco o rychlosti tanků vůbec. Od konce světové války jsme zdokonalili tanky co do rychlosti mnohonásobně. Ale to platí jen o pohybu na silnicích, na dobrých cestách a v rovném terénu.

Troufám si tvrdit, že při pohybu v terénu rozbrázděném buď dělovou palbou nebo obrannými úpravami terénu nejsme příliš daleko od rychlosti tanků, používaných na sklonku světové války. Zvláště vynikne tento poměr, chceme-li mít za jízdy také dobré střelecké výsledky.

Skoro by se dalo říci, že větší pokrok zaznamenává obrana proti útočné vozbě. Tím oprávněnější je požadavek, aby příprava k zasazení tanků byla co nejdůkladnější.

Než pronikne všeobecně znalost tankových jednotek po stránce technické, je žádoucí, aby velitelé hodně spolehli na tankové velitele, slevující

se svých velitelských vědomostí po této stránce, sledující počínání tankových velitelů a získávající tak zkušenosti s novou zbraní.

Nelze dosti docenit zkušenost vlastní. „Zavelet“ si jako velitel tankové čety, po případě roty a řešit tak několik bojových úkolů, to bych vřele doporučoval všem, kdo mají tankovými jednotkami disponovat.

Jen tak mohou se tanky stát skutečnou zbraní v našich rukou a nebudou jen jednotkou, která koná automobilové závody na silnicích a cvičné jízdy v terénu manévrového prostoru.

Št. kapitán gšt. D1:

Padákové roty.

Návrh na organisaci, výzbroj a výcvik.

Letecké výsadky se stávají ve většině evropských armád theoreticky běžnou věcí, a také v praxi byly již první krůčky překonány. Vojenské odborné časopisy se zajímají velmi podrobně o možnosti padákových útoků a v poslední době uvažuje o nich zejména Německo.

Skutečný padákový výcvik je značně rozšířen v Rusku (tam bylo k seskokům použito i psů, určených k dodávání zpráv) a také ve Francii byly zřízeny dvě padákové roty. V Itálii byly utvořeny svazy fašistické mládeže pro seskoky padákem a také Turecko provádí podobný výcvik.

U nás byla theorie leteckých výsadků podrobena několikrát různému zkoumání a Vojenské rozhledy od roku 1934 přinesly o tom několik článků (č. 2/1934, 9/1934, 5/1935, 2/1936).

Chci se pokusit o konkrétní řešení padákové roty. Je to jen návrh, který by mohl býti propracován a zlepšen teprve po jistých zkušenostech a širší spolupráci odborníků.

Úkol leteckých výsadků je dvojího typu: buď jde o vysazení menších jednotek k účelům záškodnickým, zpravodajským a p., nebo o vysazení větších jednotek s úkoly čistě bojovými.

První způsob výsadků byl prováděn v jistém měřítku ve světové válce a historické zprávy o tom se rozhojňují. Byl prováděn i po válce při různých cvičeních i v bojích na odlehlých frontách a počítá se všeobecně s tím, že ho bude v příštím větším konfliktu určité použito. Nikdy nebývá v literatuře pochybováno o možnosti vysazovat padáky menší jednotky s úkoly destrukčními.

O druhém způsobu se sice uvažuje dost, ale názory na to se dosud rozcházejí. Vyskytují se názory skeptické, které tvrdí, že ruské případy mají význam jen propagační a že se podobného způsobu boje v hustě zalidněné střední a západní Evropě nedá vůbec použít (v Itálii plk. Biffi, v Německu mjr. Lehman a p.).

Oba druhy úkolů jsem zhruba nahodil jen proto, aby nám daly základ pro další úvahy o podrobnostech úkolů.

Úkoly, které doporučuji svěřit padákovým jednotkám, jsou tyto:

1. činnost záškodnická nebo i zpravodajská v nepřátelském týlu;
2. úkol předvoje pro větší letecký výsadek. V tomto případě se padákové jednotky snesou jako první na zem, zmocní se jistého území a udržují je, aby mohly přistat další letouny a vysadit normální bojové jednotky;